

Nr. 5(105)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2020. gada 4. maijs

NEATSKĀRSTĀ BIBLIOTĒKU NOZĪME

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Pavasara ziedonis šogad atnāca bez skaļiem bērnu smiekliem, kas bariņā rotaļājās piesaulītē, bez pieaugušo čalošanas, kas bauda brīvdienu atelpu kādā no pilsētas parkiem. Šogad maijs ir klusuma, nedrošības un bailīgu skatienu pilns. Šķiet šajā laikā esam iemācījušies, nevis kļūt apgarotākiem, bet gan aizdomīgākiem. Šis pandēmijas laiks ir norāvis maskas un cilvēks sevi ierauga kā pavisam citu personību. Tas ir mūsu iekšējais es, kas raujas ārā piespiedu distancēšanās laikā. Vieni krīt izmisumā un klaustrofobiskā bezizejas sajūtā, citi sajūsminās par tukšajām ielām, jo nav riska grupā un nejūt apdraudējumu, bet citi — palīdz tiem, kuriem klājas visgrūtāk.

Varētu jau domāt: ko tās bibliotēkas *ņem* ar tām savām grāmatām brīdī, kad valsts ekonomika iet uz grunti. Ne viņi palīdz to uzturēt, ne palīdzēs glābt, dodoties uz darbu un piedāvājot grāmatas attālināti. Tomēr bibliotēku darbam šajā krīzes situācijā ir ļoti būtiska nozīme, jo grāmata ļauj aizmirsties, ļauj nedomāt par četrām sienām, kurās piespiedu kārtā jāpavada tiem, kuriem ir noteikta karantīna vai pašizolācija, ļauj nedomāt par zaudēto darbu un neuzsākt sarunu ar alkohola pudeli. Grāmata šodien vairāk nekā citkārt palīdz pārciest šo

laikposmu. Jā, tā tevi nepabaros fiziski, bet var palīdzēt pabarot dvēseli un nomierināt.

Un šeit mēs nonākam līdz cilvēkiem, kuri nevar lasīt parasto druku. Cilvēkiem, kuriem distancēšanās un rokas spiediena aizliegums ir tikai tāds zināms, bet bieži vien neizpildāms nosacījums. Par neredzīgiem cilvēkiem, kuri pasauli uztver ar rokām: durvis, sienas, cilvēki. Pamēģiniet ar aizvērtām acīm atrast kādas durvis, lai tās mēģinātu atvērt ar elkoni, cenšoties izvairīties no mikrobiem. Kamēr atradīsiet durvis, būsiet jau apgrābstījis sienas un durvis un kas zina, varbūt vēl uzskrējis virsū kādam cilvēkam un saņēmis niknu: «Ei, ievēro distanci!». Tomēr šis nav stāsts par neiecietību, bet gan par bibliotēkas darba nozīmīgumu un nepieciešamību. Arī bibliotēkās, tāpat kā ziņu dienestos, ir cilvēki, kuri ir savās darba vietās, lai lasītājiem būtu ko lasīt un viņi varētu vieglāk pārciest šo pelēko mirkli.

Kā jau minējām, bibliotēkas darbs nav apstājies. Tāpēc atgādinām, ka lasītājiem Rīgā ir iespēja bezkontakta ceļā saņemt audiogrāmatas zibatmiņās vai CD, kā arī grāmatas Braila vai palielinātā drukā. Lai to varētu izdarīt, jāzvana pa tālruni 67514513. Grāmatas atpakaļ pagaidām nepieņemam, taču gaidīsim tās pēc ārkārtas situācijas atcelšanas. Arī citās bibliotēkas filiālēs ir attālinātās apkalpošanas iespēja, tāpēc sazinies ar savu tuvāko filiāli.

DIGITĀLAIS LAIKMETS

Ieva Jēkabsons

bibliotekāre-sociālo mediju speciāliste

Šis ir laiks, kad visi cenšamies būt atbildīgi un palikt mājās, cik vien tas iespējams. Ko darīt, sēžot mājās? Digitālā vide piedāvā daudz iespēju.

Latvijas Neredzīgo bibliotēka katru dienu bibliotēkas *YouTube* kanālā ievieto kādu stāstu no savas audiogrāmatu pūra lādes. Šiem stāstiem beigušās mantiskās autortiesības, tāpēc pirmo reizi tos varam piedāvāt plašākai auditorijai.

Tāpat bibliotēka piedāvā iespēju attālināti lietot portālu *Letonika.lv*, kas nodrošina piekļuvi enciklopēdijām, vārdnīcām, pilnteksta literatūrai, attēliem, audio un video ierakstiem, valodas uzziņām un citiem resursiem. Ja vēlaties saņemt piekļuvi, rakstiet uz e-pastu info@neredzigbiblioteka.lv.

Savukārt Rēzeknes filiālbibliotēka lasītājiem piedāvā attālināti bez maksas lasīt e-grāmatas krievu valodā. Lai saņemtu piekļuves datus e-grāmatu datubāzēm, zvaniet

pa tālruni 64605281 vai rakstiet uz e-pastu rezekne@neredzigbiblioteka.lv.

Tas vēl nav viss! Līdz ārkārtas situācijas beigām no jebkuras vietas Latvijā ikvienam ir pieejama Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodisko izdevumu krātuve *Periodika.lv* un grāmatu portāls *gramatas.lndb.lv* (arī tie darbi, kas parasti autortiesību ierobežojumu dēļ pieejami tikai bibliotēkās). Izmantojiet arī šo iespēju!

Apmeklējot portālus *Diva.lv* un *Filmas.lv*, varat skatīties filmas vai raidījumus.

Diva.lv ir Latvijas digitalizēto video/audio ierakstu piekļuves portāls, kurā bez maksas pieejami vēsturiski, informatīvi un izglītojoši materiāli par Latvijas sabiedriskajiem procesiem, ikdienu un kultūras vērtībām.

Filmas.lv ir Nacionālā Kino centra un Kultūras informācijas sistēmu centra filmu portāls, kas piedāvā iespēju noskatīties vairāk nekā 200 latviešu filmu bez maksas.

Baudiet kultūru droši, neizejot no mājām! Mēs noteikti drīz varēsim to baudīt kopā klātienē.

PALIEC MĀJĀS UN RAKSTI DZEJU

Vija Circāne

Metodikas nodaļas vadītāja

*Man uzauga divas pupas līdz pašām
debesīm.
Es uzkāpu debesīs pa pupiņu lapiņām.*

Ja vēlies uzkāpt debesīs pa pupas lapiņām un savu vārdu iemūžināt dzejoļu krājumā, tad piedalies «Garās pupas» ikgadējā dzejoļu konkursā bērniem un pusaudžiem.

Biedrība «Ascendum» un Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome (LBJLP)

izsludina dzejoļu konkursu, kurā ar saviem darbiem tiek aicināti piedalīties 5 — 15 gadus veci bērni un pusaudži no visas Latvijas. Labākie darbi tiks publicēti dzejas gadagrāmatā bērniem «Garā pupa 2020», kas iznāks septembrī, Dzejas dienu laikā.

Konkursam īpašas tēmas nav. Vērojiet pasauli sev apkārt, izsaket savas pārdomas par laiku, kurā esam šobrīd. Ieklausieties sevī — izjūtās un pārdzīvojumos, prieka un sāpju brīžos. Spēlējieties ar valodu, lai tā plūst kā strautiņš agrā pavasarī. Svarīgi, lai dzejolis būtu uzrakstīts labā latviešu valodā.

Dzejoļi jāiesūta elektroniski līdz 20. maijam uz e-pastu: garapupa2020@gmail.com ar norādi — «Garās pupas konkursam». E-pastā jānorāda autora vārds, uzvārds, skola un klase, kā arī kontaktinformācija: e-pasta adrese un telefona numurs.

Labākie darbi tiks publicēti dzejas gadagrāmatā «Garā pupa 2020», autori saņems tās eksemplāru un pārsteiguma balvas.

Iesūtītos darbus vērtēs gadagrāmatas «Garā pupa» sastādītāja dzejniece Inese Zandere, aicinot palīgā citas radošas personības, kas piešķirs dzejoļiem īpašo simpātiju zīmi «Garā pupa».

Pieņemiet šo literāro izaicinājumu, esiet atvērti, radoši. Pārsteidziet ar savu jaunradi un drosmīgi klauvējiet pie «Garās pupas» durvīm!

IESKATS GRĀMATĀ

AR UGUNI SIRDĪ (turpinājums)

Herma Cīrule

Braila raksta nodaļas maketētāja

Autorei ikvienā lietā svarīga bijusi patiesība, godīgums. Viņa nekad nav locījies visos pasaules vējos, lai kādam izpatiktu, liekuļojusi, jo nekad nav dzīvojusi pret savu sirdsapziņu. Rakstniece, esot ārpus sabiedrības uzceltajiem žodžiem, daudziem ir bijusi neērta — pārāk tieša, pārāk dedzīga. Viņa ir viņa pati — drosmīga, ar uguni sirdī, varētu sacīt — dumpiniece.

M. Kosteņeckā pirmā drosmīgi runā par 1940. un 1949. gada izsūtīšanām, pārmetot melus un noklusēšanu. Rakstā «Tiesa nāk, piecieties!» viņa drosmīgi raksta par savu tēvu Grigoriju Kosteņecku, kurš uz 10 gadiem bija izsūtīts Vorkutā.

Tēlaini izsakoties M. Kosteņeckas raksti ir kā mīnu eksplozijas — sprādziens pēc sprādziena.

Var jau būt, ka *tās* paaudzes cilvēki dažam labam no jaunās paaudzes — šķiet naivi romantiķi. Nezinu, vai vienaldzība, augstprātība, cinisms un apziņa, ka viss ir pārkamams un pārdodams, ir kaut kas labāks. Vēlāk ar skaļām frāzēm pie varas bieži vien

rāvās tie, kuriem rūpes par tautu šķita lieka greznība, lai atteiktos no privātajām ērtībām. Tie, kuriem beidzot bija iespēja tapt no kalpiem par kungiem, pastūma malā tos, kas viņiem deva šo iespēju dzīvot neatkarīgā valstī un taisīt savu biznesu.

Man visnotaļ ir pozitīva attieksme pret godīgu biznesu. Taču tiem, kuri savā snobismā ir gatavi aizslaucīt mēslainē mūsu ne tik seno pagātņi, gribu sacīt: «Nebūtu jums nekāda biznesa, joprojām atrodoties padomju Latvijā».

Var jau detalizēti rakņāties un preparēt, kurš rīkojās pareizi vai nepareizi, taču atceros, kā toreiz saspringti gaidījām rezultātus un kā uzgavilējām, kad 1990. gada 4. maijā tika pasludināta Latvijas neatkarība. Tauta nelika zem lupas katru deputātu, nepētīja un nepreparēja katru niansi, meklējot, kas bija varbūt ne tik pareizs, tā «uzfrišinot» savu spriestspēju. Bija kaut kas svarīgāks par to. «Vētišana» notika vēlāk. Ar latviešiem kopā bija arī krievu un dažādu citu tautību cilvēki, kas iestājās par brīvu un neatkarīgu Latviju. Arī krievu inteliģence. Pret šiem cilvēkiem man joprojām ir lielāka cieņa, nekā pret dažu labu pašmāju «bāle-

liņu» ar mafiozām tieksmēm vai vienkārši tukšu muldētāju.

Latvijas Tautas frontes pirmais priekšsēdētājs Dainis Īvāns šīs grāmatas ievadvārdā raksta par Marinu Kosteņecku:

«Viņa XX gadsimta pēdējās desmitgadēs kļuva par vienu no rosīgākajām latvju atmodas priekšstāvēm, sirdsapziņas balsi, Tautas frontes dibinātāju, tās redzamu līderi, pašas tautas virzītu, daudzu latviešu dievinātu PSRS Tautas deputāti un pārliecinātu nevardarbīgas cīņas uzturētāju pret padomju režīmu.»

Varu vēl piebilst, ka rakstniece par nopelniem Latvijas labā ir saņēmusi Triju Zvaigžņu ordeni.

Kad rakstniecei jautāja, kāpēc viņa, krieviete, ir Latvijas Tautas frontē, viņa ar lepnumu atbildēja: «Es esmu šeit dzimusi.» Lepnumu, ko gribētu redzēt *ikvienā* latvietī.

Es varbūt detalizēti nepieskaršos visām politiskajām niansēm, kaut domāju, ka tā ir tāda kā vēstures grāmata nākamajām paaudzēm, lai zinātu; vecākajai paaudzei — lai neaizmirstu.

Viena no rakstnieces rakstura īpašībām, no kuras varētu mācīties, ir cieņa pret cilvēku — jebkuru. Viņa cilvēkus nešķiro «zemākos» vai «augstākos».

Laikā, kad Marina sastopas ar trūkumu, viņu atbalsta vienkārša latviešu lauku sieviete, vientuļa pensionāre invalīde Lida Durševica. Marina nav par smalku, lai iztiktu, ja nepieciešams, nesagādātu ar lāpstu rokā.

Rakstniece nezūdās par dzīves grūtībām, trūkumu un neklūst iedomīga, kad klājas labāk.

Marina Kosteņeckā izdarīja to, ko aizliedza tā laika pastāvošā vara — viņa rāva nost no ārēji piepucētās padomju fasādes gabalu pa gabalam, atklājot padomju mēslaini.

Kad M. Kosteņeckā tika uzaicināta viesoties Kalupes internātskolā, viņa bija līdz asarām satriekta, atklājot, ka aiznosaukuma «internātskola» patiesībā slēpjas bērnnunami ar dzīvu vecāku bāreņiem. Tolaik cilvēku vairākums pat nenojauta, ka Padomju Savienībā, kurā ir «it kā vislaimīgākie bērni pasaulē» kaut kas tāds eksistē. Atšķirībā no «pūstošā kapitalisma» valstīm mums bija vienkārši *ideāla* valsts iekārta. Pārāk ideāla...

«Plikgalvains zēniņš melnā formastērpā saspringti raudzījās vienā punktā. Jautāju, kāpēc viņš šeit stāv. Viņš atbildēja, ka tur, zālē, pie viņa drauga atnākuši vecāki. Kad draugs pats paēdis, tad arī viņu pasauks nogaršot mājas ēdienu.»

Vai gan šādi drīkstēja rakstīt par Padomju Savienības «laimīgajiem bērniem»? Jo viņš bija no bērnnunama un vecāku apmeklējuma dienā neviens pie viņa nenāca. Tā īsti nevienam viņš nebija vajadzīgs...

*(Nobeigums
nākošajā avīzītes «Bazūne» numurā.)*

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Jaunieguvumi

Tālrunis: 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.